

TREŠDIENA, 10. JŪLIJS, NR.4

BALTA AVIŽE

**„SANĀCIET, SADZIEDIET,
SASADANCOJIET...”**

Dejo Neretas deju kolektīvs "Sēļi". Agra Mika foto

Pēc ekskursijām pa Sēliju un gardi paēstām vakariņām trīsreiztrīsnieki un Neretas iedzīvotāji devās uz Dzirnavu saliņu, kur notika Neretas pašdarbnieku vakars.

Tenākot saliņā, tiek iedota programmiņa, kas vēsta par 2 (!) kolektīviem. Daļai zināms, ka viens no tiem – vidējās paaudzes deju kolektīvs „Sēļi” – naktī uz pirmdieni atgriezies no Deju svētkiem. Malači! Vadītāja Inita Kalniņa ar savu enerģiju un prasmi saslimdināt ar dejotprieku saturējusi kopā gan senos, gan nesen kolektīvā ienākušos dejotājus. Pēc Deju svētkiem viņi patiešām izskatās kā viena laimīga latviešu dzimta.

„Sēļi” pērnā gada nogalē svinēja 25 gadu jubileju, tikpat šoruden būs sieviešu vokālajam ansamblim, kuru jau divus gadus sekmīgi vada Sintija Leimane. Kamēr „Sēļi” švakara koncertam savu meistarību kaldināja Rīgā, pa to laiku ansambļa meitenes arī nav snaudušas – 3x3 nometnes atklāšanas dienā kopīgi ar Dānijas Karolines Amalijas kori daiņojušas gan latviski, gan dāņu mēlē pie Neretas Sociālā aprūpes centra (tie, kas Neretā iebrauca no Rīgas vai Aizkraukles, vai Jēkabpils puses ap diviem dienā, mūs pamanīja, jo daudzas mašīnas un autobusi piebremzēja).

Pēc Neretas novada domes priekšsēdētāja Arvīda Kvieša uzrunas koncertu sāk dejotāji ar „Iebrauca saulīte”, izmantojot latviskās jostas, taču dziedātājas neatpaliek – dziesmā „Saulē danci ritināja” tiek izmantots gan lietuskoks, gan akmentiņi un kociņi. Dziesmai „Sanāciet, sadziediet” piepulcējas arī skatītāji! Tad dejā „Lepna, lepna tā pļaviņa” (beidzot vadītāja Inita parādīja arī to, ka pati prot ļoooti labi dejot!) tika parādīts prieks, par kuru pēcāk dzied meitenes „Lai dzīvo prieks!” Taču dziesma „Taurenis”, ko dziedāja arī Varis Vētra, izskanēja pavisam citādāk. Meiteņu dejā „Kreicburga” ansambļa meitenes (jau ietrenējušās kopīgajos koncertos) līdzdarbojas, saucot „Ū-ul!”. Sievietēm (ar garantiju!) patika mūsu sēļu puisi, kas smagos maissus dejā „Es bij puika, man bij vara” mētāja kā sienu salmiņus. Deja „Kūmas” atgādināja par ģimeniskumu. Kamēr dejotāji atvelk elpu, meitenes taisnojas dziesmā „Vai tā mana vaina bija, / ka man

tika padziedāt” un izdzied Rasmus dziesmu „Nodzīsa vakara blāzma” no J. Jaunsudrabiņa stāsta „Vēja ziedi”. Uh! Raimondam, kas vadīja pasākumu kopā ar Initu, vislabāk patika tā 4. tūre – bučošanās – dejā „Ludzas kadriļa”. Arī vecā, labā dziesma „Skroders” tika izdejota. Un tad Inita ar Raimondu abi vienādi bija novērojuši, ka dejotāji, lakstot pa Rīgu, ir cits citam apnikuši, tālab esot jāiepludina kolektīvā svaigi spēki. Pēc vadītājas pavēles puisi uzlūdzta meitenes, bet meitenes – puisi no skatītāju pulka. Tika uzlūgti bijušie Initas dejotāji Daiga, Armands un Artis, skolas direktore Laima (pačukstēšu – kādreiz mācīja dejot gan skolēniem, gan pieaugušajiem), arī Aelita un Juris, tāpat Krūmiņu Inese un Kviešu Arvīds dejoja, bija vēl daudz citu... Vārdu sakot, iepazīšanās dejas noslēgumā Raimonds paziņoja, ka visi uz laukuma esošie ir uzņemti „Sēļos” un pēc pieciem gadiem daudz kuplākā skaitā dosies uz nākamajiem Deju svētkiem Rīgā. Priecīgi par jaunpienācējiem nodejoja „Puķīti pa dambi”. Ansambļa meitenes ar skumīgo dziesmu „Krauklīts sēž ozolā” lika saprast, ka arī viņu kolektīvā esot par maz dziedātāju, tāpēc ātri vien tika dibināts jauns koris. Vispirms jāiedziedas: 1. rinda – bom, bom, bom (rupji), 2. rinda – la, la, la, la (smalki, beigās balstiņa uz augšu), 3. rinda – ku, kū (uz „kū” jāceļas kājas), 4. rinda – zum, zum, zum (kā trani), 5. rinda – ai!, ai!, ai! (kā uzsēstos uz knopkas). U! Cik jauks un amizants izskatījās un izklausījās koris, vērojot no skatuves! Tādi dziedātāji ansambļa meitenēm tieši radīti! Ar dziesmu „Upe nesa ozoliņu” tika akcentēta otrdiena nometnē – ūdens diena.

Tad pats jaukākais – uz noslēguma dziesmu „Mana dziesma” dejotāji uznāca ar saviem bērniņiem: Zvilnu pāris ar meitiņu un dēliņu, Leišu pāris ar abām meitiņām, Kristīne ar dēliņu Markusu, Edite ar meitiņu Katrīnu (atkal pa draugam pačukstēšu – viņi uz mēģinājumiem nāk ar visiem bērniem! Būs jauni dejotāji!).

Tad tika godināti cilvēki, kam paldies jāsauc par 3x3 Neretā: Aelita un Juris Batņas, Inese Krūmiņa, Laima Grebska, Līga Ruperte (vainagu saņēma Māra Tupese), Ilga Reizniece, kā arī cilvēki, kas dara neredzamos darbiņus – Arvīds Kviešis, Juris Zālītis, Viktorija Trukša un Laimonis Klimovičs.

Pēc kopīgi nodziedātās dziesmas pašdarbnieki ar lāpām rokās gāja cauri skatītāju rindām un aicināja visus doties līdz uz Dienvidsusējas krastu. Pārejot tiltiņam, sagaida pārsteigums – zirgs, droška, Velta ar akordeonu un tautu dēls, kas pavadā ved zirgu. Akordeonam un dziesmām vienoti skanot, nonākam upes krastā. Katrs nostājas pie tās valsts norādes, no kuras atbraucis uz nometni. Katras valsts pārstāvis, pasakot savu vēlējumu, Dienvidsusējā palaida ziedusvecīti, kas aiznesīs sveicienus tiem latviešiem, kuri palikuši mājās. Lāpas atstājot upes krastā, sadodoties rokās aplī, tiek dziedāta vakara dziesma un vēlēts jauks atlikušais vakars.

Lai katrs nākamais vakars ir tikpat bagāts kā šis aizvadītās trīs dienas!

Dace Kronīte

DIENAS KĀRTĪBA

ČETURTDIENA, 11. JŪLIJS

- 7.00 – 9.00 Celšanās, rīta rosme
- 9.00 – 9.30 Brokastis
- 9.40 – 10.10 3x3 TV ziņas
- 10.15 – 12.45 Rīta ievirzes
- 13.00 – 14.00 Pusdienas
- 14.00 – 16.30 Pēcpusdienas ievirzes
- 16.45 – 19.00 Pievakares ievirzes, nodarbības bērniem vadīs Līga Reitere
- 19.00 – 20.00 Vakariņas
- 20.15 – 21.15 Brīvais mikrofons
- 21.15 – 21.30 Vakara pasaciņa mazajiem
- 21.30 – 22.00 Brīvais mikrofons
- 22.00 Vakara viesi – dziedošā Vītolu ģimene
- 22.00... Nakts volejbols
- 22.00 Vakara viesi – dziedošā Vītolu ģimene
- 22.00... Nakts volejbols
- 22.00...Nikšana

SVARĪGI

Pieteikšanās brīvajam mikrofonam, aizpildot anketu un iemetot to kastē, kas būs novietota uz galda pie ieviržu sarakstiem skolas 1.stāvā. Brīvais mikrofons nozīmē ne tikai muzikālus priekšnesumus, bet arī jebkuras citas radošas izpausmes bez vecuma ierobežojuma.

PAZIŅOJUMI

Rīt, 11.jūlijā, ievirzes „Novada mācība” laikā ikvienam ir iespēja doties uz Ķišķu kapsētu, kur pie rakstnieka Jāņa Jaunsudrabiņa kapavietas notiks piemiņas brīdis.

Pie krekla šūšanas ievirzes vadītājas Vijas Liepas var iegādāties pirts cepures. Tālr. 28364759.

Meklē vakar, 9.jūlijā, pazaudētu telefonu. Atradēju lūgums to aiznest uz Informācijas centru.

Pēc pirmās ekskursijas maršrutā Nereta – Riekstiņi – Sauka – Nereta Jānā Jaunsudrabiņa muzejā „Riekstiņos” atrastas saules brillles un matu gumija. Tās var saņemt Informācijas centrā.

Sporta zālē atrasta srokassprādze ar zvaigznītēm, melniem taisnstūrīšiem un pelēkām bumbiņām. To var saņemt Informācijas centrā.

Balto Avīzi var lasīt arī interneta vietnē <http://www.3x3.lv/jus-gaida-3x3-nometne-neret.html>.

ATVAINOŠANĀS

„Baltās Avīzes” redakcija atvainojas par nepareizu neretiešu vārda rakstību.

„BALTĀS AVĪZES” REDAKCIJA

Daiga Kļānska, Uldis Siliņš, Ilze Brinkmane, Zane Bukša, maketētāja Velta Mīka.

Redakcija atrodas lielās skolas otrajā stāvā biznesa inkubatorā 15.kabinētā, e-pasts: baltaavize@inbox.lv, mob. tālr. 29 808301.

NESTEIDZIETIES DOT NEPRASĪTUS PADOMUS

Maira Dzeņa foto

Trešdienas rītā ģimeņu seminārā laikus ieradušies tikai trīs kungi un „Baltās Avīzes” žurnāliste. Māra Tupese teic, ka nedaudz neparasti, bet interesanti, ka izskanēs vīriešu viedoklis. Bet drīz ierodas vēl divas dāmas un situācija atkal mainās. Nospriežam, ka tāpat kā dzīvē dažādi apstākļi, notikumi ietekmē ikviena uzvedību un rīcību.

„Jāatceras Līgas (Ruperte – red. piez.) teikto, ka otra galvā nevaram iekāpt, tāpēc ir jānoskaidro, ko otrs īsti domā un vēlējies pavēstīt,” saka Māra un iepazīstina ar savu kolēģi Mariju Sorokinu, kura pamazām iejūtas 3x3 atmosfērā.

ARĪ UZKLAUSĪT JĀMĀCĀS

Kā un vai atšķiras vīriešu un sieviešu smadzenes un pasaules uztvere? Izrādās gan vieniem, gan otriem patīk, ja ir uzmanības lokā un uzklausa, bet ne visai, ja kāds steidz dot mums padomu, ko vajadzēja vai vajag darīt.

„Nedodiet neprasītus padomus, jo zinu pēc savas pieredzes, ka jūtos pat aizvainota, ka mani novērtē par zemu, it kā pati nezinu, ko darīt. Man vajadzēja tikai, lai mani uzklausa,” stāsta Māra un Marija piebilst: „Esmu arī sevi pieķērusi, ka ļoti vēlos dot padomus, bet tagad zinu, ka otrs vēlas tikai ar savām domām un emocijām padalīties.”

Arī semināra dalībnieki atzīstas, ka jūtas slikti, ja viņu sievas vai kāds cits cenšas pamācīt par labāko risinājumu. Tas pats notiek ar bērniem, bet tētis un mamma visu laiku grib izlemt viņu vietā. Marija iesaka ar bērniem kopīgi pafantazēt, ko darīt, nevis uzspiest savu viedokli. Ja bērni sāk vēlēties grūti izpildāmas lietas, tad vecākiem jāizskaidro, kāpēc tas nav iespējams un vēlmes saprātīgi jāierobežo. Protams, ar materiālām lietām nevar piepildīt sirdi un labāk uzaugt ar mazliet mazāk mantām nekā par daudz, uzskata Māra.

Kad ģimeņu semināra vadītājas jautā, vai izpildīts mājasdarbs un kādam pateikts labs

vārds, tad vienam bijis viegli to izdarīt, kāds izjutis gandarījumu, bet kāds tam vēl nav gatavs. Māra mierina, ka nekas nav jāsteidz un šos labos vārdus varbūt uzdrošināsies pateikt pēc ilgāka laika. Viņa stāsta, ka svarīgi, kādā ģimenē esam auguši, vai vecāki savstarpēji izteikuši komplimentus.

„Lieliem un maziem jāapzinās savas spējas, nevis trūkumus. Pašapziņa nav jāgrauj, bet jāceļ,” stāsta M. Tupese. Kāds no semināra dalībniekiem atceras darba vadītāju, kurš, lai cik labi veikti uzdevumi, vienmēr teicis, ka varēja labāk. Māra atgādina, ka cerība iegūt vairāk, ja izteiks kritiku, ir pilnīgi maldi. Tādēļ vairāk jāslavē arī bērni par labi paveikto, nevis jāuzsver ne tik labi izdarītais.

Marija nolasa stāstu par Frīdi, kurš audzis ģimenē bez mīlestības un laipna vārda. Zēns ir dusmīgs uz visu pasauli. Reiz ar kāju apgāzis kādas vecas sievietes ābolu grozu, taču sieviete nav rājusies, bet uzrunā viņu par Frīditi. Zēns samulst no šādas uzrunas, jo to dzird pirmo reizi. Šajā mirklī viņā notiek izmaiņas, jo rodas vēlme kļūt labākam arī pret citiem.

SVARĪGI PAMANĪT IZMAIŅAS

Marija aicina vērot savus bērnus, vismazākās izmaiņas uzvedībā liecina par kādu emocionālu pārdzīvojumu. Dažkārt pāri nodarījums ir no vistuvākajiem cilvēkiem.

Ģimenes mēdz būt funkcionālas un disfunkcionālas, bet problēmas var būt gan tā sauktajās nelabvēlīgajās, gan materiāli vislabāk nodrošinātajās. Bērni neapzināti ģimenē uzņemas kādu lomu. Varonis – teicamnieks skolā, ļoti centīgs, bet līdz zināmam laikam; grēkzāis – cenšas pievērst sev uzmanību darot destruktīvas lietas; neredzamais – pazudušais bērns – vienmēr kluss, vislielākās iespējas, ka izdara pašnāvību; klauns – pievērs uzmanību darot jocīgas izdarības, kas citus uzjautrina, bet tādā veidā bieži ir stresa novedēji ģimenē un jūtas vientuļi. Ir arī bērni, kas apzināti manipulē ar pieaugušajiem, lai pievērstu uzmanību, vai arī jūt kādu iekšēju trauksmi, kuru neprot formulēt vārdiem.

Marija atgādina, ka bērnam palīdzēt atklāt, ko viņš izjūt, var dažādi attēli ar emocijām. Bērns izvēloties kādu konkrētu redzamu emocijas izteiksmi, parāda, kā jūtas pats.

„Dažkārt arī neizdodas durvis atvērt, ja bērns ir izvēlējis nerunāt un tādā veidā būt situācijas kontrolētājs. Visbiežāk tā mēdz būt ar seksuāli izmantotām meitenēm,” atklāj Māra. Sarunā runājam par ļoti smagām tēmām.

Atsevišķa saruna citai dienai būs bērna privātums – jāiemāca, ka nevienam nav tiesību pieskarties tavam ķermenim.

„Varam dalīties ar savu profesionālo un personīgo pieredzi, parādīt virzienus, idejas, taču nav konkrētu receptu,” teic Marija Sorokina un Māra Tupese piebilst, ka kopīgās sarunās ir iespēja mācīties vienam no otra.

Ilze Brinkmane

Ainara Valdovska foto

GĀRSENE IR SĒLIJAS PĒRLE

Pēc nepilnas stundas brauciena nonākam pie Gārsenes pils. Gārsenes pagasta vēsture saistās ar baronu Boninghauzenu-Budbergu dzimtas 11 paaudžu saimniekošanu Gārsenē no 1580. gada. Tā tas turpinās līdz 1920. gadam, kad pils tiek nacionalizēta. 1939. gadā pili pārbūvēja un pielāgoja skolas vajadzībām. 3x3 dalībniekus sagaida Gārsenes pamatskolas skolotāja Dace Geide un stāsta pilna aizrautības un mīlestības pret šo vietu.

PILS SPOKS – ZILĀ DĀMA

Pēdējais pārstāvis no baronu dzimtas apņēmis par sievu skaistu un piemīlīgu anglieti, kura iemantojusi arī apkārtejo ļaužu cieņu. Diemžēl 33 gadu vecumā viņa saslimst un mirst pēc septiņiem laimīgiem kopdzīves gadiem, saukstējas un mirst arī viņu septiņgadīgais dēlens. Barons Budbergs kā velti mīļotajai mirušajai sievai baronesei Vorsai – Budbergai 1904. gadā liek uzcelt klasicisma stilā celtu kapliču.

Drīz barons apņēma otru sievu, taču vācu baronese ir šerpāka un arī dikti greizsirdīga. Kad nomirst barons, viņa liek no kapličas izņemt baroneses Vorsas – Budbergas mirstīgās atliekas un pārāpbedīt blakus kaplicai, lai vīrs pēc nāves negulētu viņai blakus.

Pēc šī atgadījuma pili mājā jaukās anglietes spoks jeb Zilā dāma. D. Geide apgalvo, ka viņas garu ir dzirdējusi un jutusi tās klātbūtni.

Otra baronese pamet Latviju un atgriežas Vācijā. Vēlāk no kapličas pārāpbedīts arī barons, tā kā tomēr atrodas pirmās sievas tuvumā.

PA ROMANTISKĀM DABAS TAKĀM

No pils visi nonākam pie diķa, kurā savulaik peldējies barons, tam blakus ir arī Liepkalniņš jeb Tējas kalniņš, jo tur lepnais kungs mēdzis malkot tēju.

Ejot pa Gārsenes dabas takām, ik uz soļa sagaida kāds interesants objekts. Kad apsēžamies uz lielā Dainu akmens, Dace mudina kopīgi nodziedāt tautasdziesmu. Uzsākam „Bēdu manu lielu bēdu, es par bēdu nebēdāju...”. Pa ceļam līkumo upite,

kurā mājā vēži. Laumu plāviņā dažkārt blēņojoties mazās meža fejiņas, bet turpat dzīvojot arī labā raganīņa. Viņai ir pat sava mājiņa un binoklis, caur kuru vēro apkārtni.

Ko nozīmē Meandri? Tie ir upes likumi, kas izveidojušies upei graužoties cauri dolomīta slāņiem. Daži vietējie uzskata, ka tas ir Vecās raganas lidlauks.

Šajā vietā mājō mīlestība, jo ir gan Mīlestības saliņa, gan Paradīzes ieleja. Iesvētam tikko uzceltu jaunu tiltiņu vecā vietā. Katrs iedomājamiem kādu vēlēšanos, kas noteikti piepildīsies!

Ar „Latvijas valsts mežu” atbalstu uzcelta arī Meža estrāde, bet lielums paveikts ar vietējo entuziastu rokām.

Nebeidz pārsteigt dabas retumi – priede ar saknēm kā vistas kāju, trīs priedes no viena celma jeb Trejmeitiņas. Visas 3x3 mazās meitenes tām trīs reizes apskrien, tagad esot iemantojušas daudz labu īpašību, teic mūsu gide. Skrienam visi, kad pirmajam jāierauga barona krēsls. Izrādās tas ir laukakmens, uz kura savulaik sēdējis barons. Pirms viņš devies pastaigā, taka izkaisīta ar baltām smiltīm un uz akmens nolikts zīda spilventiņš.

Mīlestības nekad nevar būt par daudz, tādēļ lieli un mazi izlienam cauri mīlestības kokiem – cieši saaugušajam bērzam un priedei.

Meža mātei atstājam pa čiekuram uz Altārakmens. Lai arī Vizbuļkalnā pašlaik nezied vizbuļi, toties saldi smaržo meža zemenītes, kas ātri izkūst kārajās mutēs.

Pārsteidz augstā Dienvidsusējas senieleja, jo no tās lūkojoties upe ir dziļi lejā gravā.

Gide mūs vedina ātrāk doties pie Lutaušiem. Visi sparīgi soļojam kalnā augšā un lejā, dažas mazās kājiņas jau nokusušas, bet tā kā mirkli pakavējamies Paradīzes ielejā, tad drīz spēki uzrodas no jauna.

Piekrītam D.Geidei, ka milzīgie akmeņi, kas nosaukti par Lutaušiem drīzāk atgādina Latvijas kontūru.

UZKĀPJAM ZVANU TORNĪ

Autobuss mūs tālāk aizvzina uz Gārsenes baznīcu, kas celta 1904.- 1906. gadā neoromānikas stilā uz vecās baznīcas paplašinātajiem pamatiem. Gan pils, gan baznīcas arhitekts ir E.Kupfers.

Baznīca pārsteidz ar plašumu, koka apdarēm, vitrāžām ar baronu ģimenes heraldiku un 1906. gadā ievietotajām slavenajam E.F. Valkera firmas ērgelēm. Kā stāsta mūsu gide, diemžēl neesot neviena, kas prastu tās spēlēt, lai arī ir darba kārtībā. Neaizpildītas paliek arī daudzās krēslu rindas balkonā, kas domātas korim.

„Apkārtne ir ļoti skaista, šeit dzimuši daudzi ievērojami cilvēki, diemžēl cilvēku palicis maz. Šogad pirmajā klasītē bija pieci skolēni, bet nākamgad būs tikai trīs. Di-

vus bērnu ratiņus pagastā esmu redzējusi,” nedaudz skumjo statistiku atklāj mūsu laipnā gide.

Mēs tiekam aicināti uzkāpt arī baznīcas zvanu tornī, no kura paveras varens skats uz tuvāko apkārtni. Var piekrist apzīmējumam – Gārsene ir Sēlijas pērle.

Ilze Brinkmane

CIEMOS PIE LIETUVIEŠU SĒLIEM

Vienā ekskursiju maršrutā piedāvāja iepazīt Lietuvas pilsētu Rokišķi, kur izrādās arī dzīvojuši senie sēļi. Rokišķu nosaukums radies pateicoties medniekam Roko, kurš medījis zaķus (lietuviešu valodā ‘kiškis’). Rokišķi rakstos pirmo reizi minēti 1499. gadā. Sākumā tā bija prinča Krozinska rezidence, vēlāk grāfs Tizenhauss uzbūvēja skaistu neogotiskā stilā celtu Svētā Matiasa baznīcu un muižu, kurā iekārtots Rokišķu reģionālais muzejs. Speciāli Svētā Matiasa baznīcas būvniecībai tika atklāts ķieģeļu ceplis. Tūkstoš ķieģeļu maksāja 5 rubļus, bet par vienu rubli tajos laikos varēja nopirkt labu govī. Dievnama interjers veidots no ozolkoka Beļģijā. Tāpat dievnamam bijuši trīs pulksteņi, lai pilsētnieki no dažādām atrašanās vietām varētu redzēt cik ir pulkstens, jo tajos laikos pulksteņi bija dārgi un tikai bagātākie tādus varēja atļauties.

No baznīcas dodamies uz pilsētas centrālo laukumu, kurā atrodas brīvības piemineklis, kas atklāts par godu Lietuvas desmitgadei. Virs tautu meitas galvas arī padomju laikos bijusi svastika, neviens to neesot atļāvis iznīcināt. Pēc krietna gājiena pa taisnu promenādi mēs nonākam Rokišķu muižā, kurā izveidots Rokišķu reģionālais muzejs. Vispirms apskatām kōktēlnieka Ļongina Šepkas unikālo kokgriezumu ekspozīciju. Viņš ļoti draudzējies ar putniem, tādēļ tie visvairāk attēloti viņa darbos. Tāpat tautas mākslinieks darinājis skulptūras pēc Bībeles stāstiem. Rokišķu muižas viesistabā gids aicina nometnes dalībniekus atskaņot kādu skaņdarbu uz piano „Smirnoff”. Viņa aicinājumam atsaucas Oskars Moore. Kad esam izstaigājuši greznās muižas zāles, mēs tiekam pie „Rokišķio pienas” ražoto sieru degustācijas. „Rokišķio pienas” ir lielākais piena pārstrādes uzņēmums Baltijas valstīs, kurā strādā 800 cilvēki, kuri dienā saražo 100 tonnas sieru, kuru eksportē uz Krieviju, Itāliju, u.c.. Gide demonstrēja arī dažādus darbarīkus ar ko senos laikos gatavoja sviestu, sieru. Aptaujā par visgaršīgāko sieru mūsu balsis visvairāk saņēma cietais siers „Montecampo”.

Daiga Kļānska

TIKŠANĀS AR BARONU HĀNU

Izrādās, lai tiktos ar baronu, kam ir īstas baroniskas ūsas, jādodas uz blakus pagastu – Mazzalvi. Pa ceļam uzzinājām par kādreizējām zaļumballēm Kāžu priedēs un Eļļukalnā, par grāfa Šuvalova muižu Zalvē, par Zalves siliem, kur dēliem bija jāmeklē sievas otrpus Daugavai, par Zalves spirta brūzi, kurā vēlāk bija Zalves sierotava, par Bumbuļkrogu un Mazzalves luterāņu baznīcu.

Nemanot piebraucam pie bijušās Taubes muižas, kur mūs sirsnīgi sagaida muižas pārvaldniece Silvija. Lai pamodinātu baronu, jānodzied „Kur tu teci, gailīti manu?”. Pēkšņi pa muižas durvīm iznāk stalts, glauns vīrs, ģērbies kā

dižciltīgais, par to liecina arī vācu, angļu, franču un visbeidzot latviešu mēle, kādā tiekam uzrunāti! Nu feini! No barona Hāna uzzinām par to, kā Taubes muiža pārdēvēta par Ērberģi (izrādās Ērberģis ir ēka, kuras vienā galā ir siens lopiņiem, pa vidu dzīvo ļaudis, otrā malā – atro-

das kūts). Te iemaisās muižas ragana, jo pusdienām esot jācep kommervīder (pankūkas), visi tiek pielikti pie darba. Pēcāk muižas pārvaldniece pastāsta par pusotru gadsimtu veco ozolu muižas priekšā, tas esot dīvainis, jo stumbrā mizai abās pusēs ir citādāks raksts; izrādās – vienā ir sievišķā puse, otrā – vīrišķā. Saņemam no šī ozola spēku: sievietes piespiežas ar muguru pie stumbra (viņai ir jābūt stiprai mugurai, jo tai jāiznēsā bērni un jānotur pie ģimenes vīrs), taču vīrieši piespiežas pie stumbra ar priekšpusi (tur vīriešiem atrodas spēks). Uzzinām arī leģendu par divu kalpu jauniešu likteniemīlējušos jaunekli iesauca zaldātos uz 25 gadiem, tā kā mīlestībai jāizplēn, viņi nolēmuši nogalināties. Tā no pušas asinīm izaudzis ozols, bet no meitenes – liepa (tie atrodas blakus). Julģi Stalte iesaka Jāņos sēdēt šī ozola zaros, taču muižas pārvaldniece atklāj – to skolas bērni darot katru 1. septembri.

Barons Hāns izvadā pa muižas parku, izstāstot par jātnieku, kura zirgu dipoņu vēl varot dzirdēt veļu laikā. Taču mazajiem visvairāk patika spēle pie raganas mājas, kā arī muižas pārvaldnieces un raganas rīkotā zīlēšana ar zābaka mešanu. Metējs uzlika galvā paša barona hūti, aizmālēja skauģiem acis ar burbuļiem, tad meta zābaku. Par to tika dota sēļu slieka, kas pakaltēta Ērberģes saulītē. Uh, cik daudz gribētāju bija! Kā tad veicās trim no Laviņu ģimenes? Meitai Ancei uzmetās veiksmē (zābaka purngals uz ceļu), mammai Leldei – nauda (ar purngalu uz Dienvidsusēju), tētim Aldim – veiksmē, kas nesīs naudu (purngals uz muižas pusi). Ance priedzēja par slieku, kas esot salda, ar piparmētru garšu, taču mamma piebilst – esot dabūjusi marinētu slieku! Taču Ojāram Grestem sava hūte ar spalvu tomēr jānomaina, viņam ir maz skauģu, jo tiek uzpūsts viens liels burbulis, Ojāru gaida veiksmē! Nez kur – šeit, Latvijā, vai Austrālijā?

Pēc Hāna aicinājuma „Sanāk, sanāk, ka melns!” dodamies uz muižas kamīnzāli. Ilgas Reiznieces redzējums: „Cik skaisti! Mazai skolai – brīnišķīgi!” Uzzinām par to, ka muižai ir savs spoks – Zilā dāma, kas (patiesi!) šķaudot ierodas pie mums. Viņa

pastāsta vēl divas citas leģendas – par lidojošo galvu un barona Hāna soļiem pusnaktī. Tā kā muižas laikos šeit ir dzirots, drosmīgākajiem pāriem tiek iemācītas divas tūres no 22 (īpašās dejas). Izskatījās gluži kā senāk – ar viens, divi, trīs un paklanīšanos vai reveransu.

Dodamies uz oranžēriju. Tur barons un Silvija pastāsta par uzvārdu došanu vietējiem zemniekiem. Ērberģē vēl joprojām dzīvo cilvēki ar uzvārdu Ciska, Ūzāns, Plostiņš, Ādams, Garvēders, Likais, Zupa, Aizvakars, Pantalons (šis ir vienīgais, kas palicis no spranču (lasi – franču) laikiem. Barons palielās ar savu zīmogu (istu!), uz kura ir gadskaitlis 1465. Katrs izvelk pareģojuma lapiņu, to klusībā izlasa un ieliek kabatā ar cerību, ka piepildīsies. Lielie bauda no pagraba atnesto vīnu ar izcilu pēcgaršu (recepte neesot zināma), mazie – augļūdeni.

Atvadāmies no viesmīlīgā barona Hāna. Izstāžu zālē bija iespējams iegādāties dāmu klubiņa darinājumus

(grabuļus, spīguļus, piespraudītes, cimodus u.c.).

Paldies sakām arī pārvaldniecei un raganai. Apskatām arī Ērberģes evaņģēliski luterisko baznīcu (vecāko baznīcu Sēlijā ar lepnākajām ērgelēm Sēlijā). Pēc barona Taubes iniciatīvas no baznīcas iet divas ejas – uz kapliču un muižu (tagad tās ir aizbrukušas). Šī baznīca ir nozīmīga ar to, ka zem grīdas atrodas kapenes. Vēsturnieks Andris Tomašūns atklāj, ka Latvijā nav baznīcu, kurās ļauj apskatīt kaulu kambarus (vāciešiem raksturīgs apbedīšanas veids). Tos vajadzētu padarīt redzamus, norobežojot apmeklētājus no sarkofāģiem ar sienu un lodziņu.

Atceļā jautāju Aigai Jakovičai (nometnē ir pieci ģimenes locekļi) no Cēsīm par iegūtajiem iespaidiem. Aiga: „Pārsteidza tas, ka nevienam nebija garlaicīgi – lielie ieguva daudz interesantas informācijas, mazajiem bija daudz aktivitāšu. Garšīgs bija muižas vīns. Neparasti, ka skolā var saglabāties muižas gaisotne. Nejutu, kā pagāja laiks. Tā bija izbaudīšana caur visām maņām.” Meita Jete piebilst: „Patika muižas ļaudis, tērpi. Interesanti bija stāsti par kapenēm un ejām.”

Apmeklējiet arī jūs Ērberģes muižu! Viss, ko dzirdējām un darījām, šeit nav atklāts.

Dace Kronīte
Andra Tomašūna foto

KĀ TIKT VALĀ NO SĀPĒM BEZ ZĀLĒM

Maira Dzeņa foto

„Līdz 22 gadu vecumam muskuļi attīstās, notiek anatomiskā augšana, pēc tam muskuļiem jānodrošina slodze ar piepūli, lai tie neatslābtu, citādi ap 50 un 60 gadiem vairākumam cilvēku jau 40 % no muskuļiem izgājuši no ierindas. Bet muskuļi darbojas kā mazi pumpīši, ar kuru palīdzību organismā tiek sūknēti tādi šķidrums kā asinis, limfi, starpšūnu šķidrums,” stāsta ievirzes „Locītavu ārstēšana un organisma atveseļošana” vadītāja ārste fizioterapeite Anita Elksne.

Viņa skaidro, ka muskuļiem visu laiku jābūt darbībā, lai ap 400 mūsu locītavu darbotos. Citādi sāp mugura, kājas, spranda, reibst un sāp galva, rodas artrīts, disku trūces, sirds asinsvadu slimības, osteohondroze un daudzas citas vainas.

„Kājām jābūt kārtībā, ja to muskuļi ir atslābuši, tad svārs tiek turēts uz locītavām un sāp. Visa slodze jeb augums uz nepietiekoši trenētiem muskuļiem, bet tie ir atjaunojami un trenējami,” teic Anita.

Viņa atklāj, ka pati izdziedinājusi savu sāpošo celi un nolēmusi, ka var palīdzēt arī citiem tikt galā ar sāpēm bez zālēm. „Neatbalstu klasiskās medicīnas metodes, jo bieži aiz tām stāv farmācijas industrija. Iesaku izlasīt kādu no profesora Sergeja Bubnovska grāmatām, kurš arī aizstāv viedokli, ka atveseļoties var bez operatīvas iejaukšanās un zāļu lietošanas,” ieteic ārste un piebilst, ka jāsaprot fizioloģija un anatomija, lai labāk izprastu norises savā organismā.

Ievirzē A. Elksne iemāca spēka vingrojumu, kuru laikā iespējams iesaistīt lielāko daļu muskuļu, ar savu svaru iedarbināt dziļos muskuļus, kas veic svarīgo organisma šķidrumu apmaiņu.

„Cilvēki par maz uzticas savām iekšējām rezervēm, bet organisms ir radīts ar spēju pašatjaunoties, pašatveseļoties. Ikviens var saglabāt nesāpošus locekļus, to izturību, ja zina, kā parūpēties par kaulu

muskuļu sistēmu, bet jābūt gribasspēkam sevi atveseļot bez zālēm!” ieteic A. Elksne. Viņa priecājas, ka jau pēc pirmās ievirzes nodarbības kāda kundze izteikusi atzinību: „Ziniet, man nekas nesāp!”

Ilze Brinkmane

SENO SĒĻU ZINTIS

Inga Ābele ir teikusi: „Daba ir mūsu zaļi matainā iekšpuse. Mēs ik rītu nākam uz sevi no ārpusē.” Arī mūsu senči ir tam ticējuši – daba ir cilvēka otra puse, balsts, kurš palīdz sakārtot sevi, savas domas, spēcīnāt garu un rast atbildes, tādēļ tad, kad kopā ar novada mācības ievirzes grupu ierodas Jāņa Jaunsudrabiņa bērnības mūsmājās „Riekstiņi”, to saimniece Ilze Līduma mūs vedina uz mežu, lai ieklausītos un attīrītos. „Nekautrējieties – mēs visi šeit esam bērni!” saka Ilze un aicina atrast sev savu koku un ar to sarunāties, pieliekot savas plaukstas pie to stumbriem. Koks ir viens no senākajiem simboliem, tādēļ šis dabas tēls sevī glabā pirmatnējo informāciju par aizgājušajiem laikiem un mūsu senčiem. Daudzi no „Riekstiņu” tuvumā esošajiem ko-kiem atceras gan Jāņa Jaunsudrabiņa bērnības dienas, gan daudz, daudz senākus laikus. Mežā Ilze mūs iepazīstina ne tikai ar kokiem, bet arī ar dažādiem augiem, kuriem piemīt ārstnieciskas īpašības: „Dabā ir atrodamas viss, kas mums nepieciešams.” Ilzes dzimta Sēlijā mājā jau vairāk nekā 350 gadu un savas zināšanas viņa ir ieguvusi no savas vecvecmāmiņas: „Domāju, ka kaut ko jau tās meitas šo gadu laikā ir apguvušas,” smaida Ilze. No I.Līdumas vecvecmāmiņas Kabalas zintis ir smēlusies arī J.Jaunsudrabiņa vecmamma.

Tālāk mūsu ceļš ved uz pļavu, kur mājā „Simtiņš”. 1977.gadā kopā ar „Lielo koku atbrīvotāju grupu” šeit ieradās I.Ziedonis un palīdzēja to sakopt, lai vēlāk varētu novietot pelēku laukakmeni, veltītu rakstnieka simtgadei, kurš vēlāk tā arī tika nodēvēts – „Simtiņš”. Jautāta, vai arī šis akmens, tāpat kā koki, ir dzīvs un enerģijas pilns, Ilze atbild: „Tajā ir ļoti maz enerģijas. Tas tādēļ, ka šis laukakmens neatrodas savā dabīgajā vidē, tas ir atceļojis no tālienes. Akmeņim ir grūti iedzīvoties jaunajā vidē, tādēļ ir jāpauzē zināmam laikam, lai tas atkal justos labi, elpotu un nodotu zemes enerģiju visumam.” Tur-

pinot sarunu par enerģiju un spēku, Ilze atgādina, ka dabas un cilvēka vienotība šajos laikos ir būtiskāka, kā vēl jebkad: „Šis jaunais laikmets prasa lielu izturību, tādēļ ir būtiski saprast un pieņemt to, ko sniedz daba. Mēs nevaram iztikt tikai ar enerģiju no augšas, tā ir nepieciešama arī no zemes.”

Ekskursijas noslēgumā dodamies uz „Riekstiņiem”, kur dzeram gardu un ļoti veselīgu Ilzes gatavoto tēju un klausāmies viņas stāstījumā par to, cik būtiski ir izveidot pareizu māju izvietojumu, gan būvējot ēkas, gan stādot augus. Nav vēlams māju tuvumā stādīt meža kokus, tiem ir jāatrodas mežā, bet pilādzis, aizsardzības, laimes un miera simbols, noteikti ir vēlams. Tāpat austrumos ir nepieciešama liepa. Izpētot vairākas seno sēļu viensētas, Ilze mūs iepazīstina ar

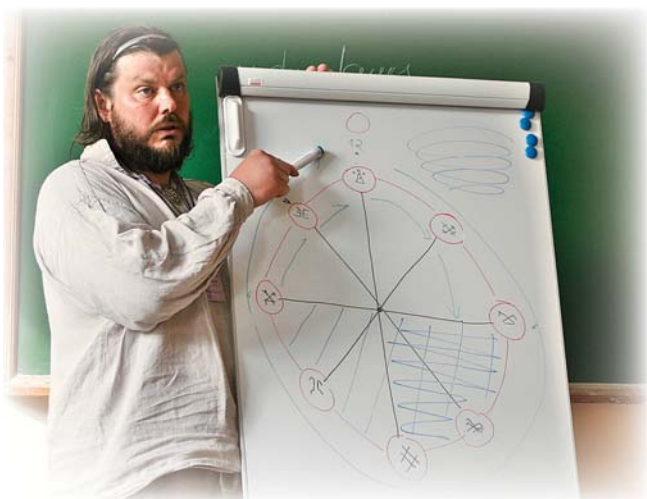

visbiežāk sastopamo izvietojumu: „Dienvidos vienmēr atradās dzīvojamā māja, to no ziemeļu vējiem pasargāja pretī esošās klētis, bet rīta vējus aizturēja kūtis un šķūnis. Rija tika būvēta tālu prom no mājām, lai izvairītos no ugunsnelaimes un nepieļautu kulšanas un vētišanas laikā radušo putekļu nokļūšanu māju tuvumā. Ieeja sētā ir bijusi no vakariem, jo, kā vēsta senās sēļu zintis, kaut kur rietumos atrodas kaķa – suņa zvaigznājs, kurā ir baltu cilts zvaigzne. Tad, kad mēs ienākam sētā, pār mums spīd mūsu aizsargzvaigznīte.”

Tālāk I.Līduma mums demonstrē, kā noteikt āderes un mājai izvēlēties vislabāko vietu, tomēr uzsver, ka katrs no mums ir individuāls un tur, kur viens jūtas labi, cits izjūt diskomfortu. Ir jāieklausās savā intuīcijā, jāuzticas sev un pirmā izvēle visbiežāk arī ir tā pareizā. Atvadoties Ilze vairākkārt uzsver – veicot jebkuru darbību, saviem palīgiem vienmēr ir jāpasaka „Paldies!”

Zane Bukša
Autores foto

LATVIEŠIEM SPĒKU UN GARĪGUMU DOD SAULE

Agra Mika foto

Pie Roberta Šilinga uz ievirzi „Baltu zīmes un saules rits” ieradušies kupls interesentu pulciņš. Kad viņš mēģina noskaidrot, kas un kāpēc izvēlējušies šo tēmu, izrādās visvairāk sanākuši jelgavnieki un rīdzinieki. Daudzus nodarbina jautājums – kas ir baltu zīmes, vai un kā tās lietot?

„Baltu zīmes vajag lietot! Ar zīmju palīdzību mēs varam pilnvērtīgāk izmantot pasaulē plūstošās enerģijas. Labi to izprast, salīdzinājumā ar elektrisko tīklu. Enerģijas ir kā strāva, kas plūst pa to, un zīmes ir kā papildus elementi, kas strāvu pārveido, akumulē, izslēdz vai ieslēdz, utt.,” skaidro Roberts. Viņš gan piekrodina, ka, lai arī mūsu zīmju sistēma ir dota tautai „ikdienas lietošanai”, zīmju nozīmi vajag zināt un izprast, lai, lietojot zīmes, nepanākam vēlamajam pretēju rezultātu. Un ne visas zīmes ir lietošanai pilnīgi drošas...

Klātesošie uzsāk diskusiju par mūsu zīmju stūraino formu, un R. Šilings sāk skaidrojumu, zīmējot raksturīgās gadskārtu zīmes – Ziemassvētkus, Ušiņu, Jāņu un Māras zīmes, Jumi, u.tml.

„Mūsu tauta ir Saules tauta. Saule dod mums gan siltumu, gan spēku. Ir būtiski veidot dzīves ritmu saskaņā ar Saules ceļu jeb ritu, darīt lietas un pieņemt lēmumus saskaņā ar Saules kalendāru,” stāsta ievirzes vadītājs, un piebilst, ka kalendārs, pēc kura

pašlaik dzīvojam, nesakrīt ar dabas ritmiem, un tas veido cilvēku dzīves virkni problēmu. Mūsu senču astoņu mēnešu kalendārs saskanēja ar dabu, ar Saules ceļu, un dzīve šādā ritmā ļāva dzīvot veselīgu, harmonisku dzīvi.

Roberts saka, ka vērtīgi ir dzīvot dienu saskaņā ar Saules ceļu, no rīta celties kopā ar to. Ne velti ir teiciens – ritam zelts mutē. Rīta cēlienā būtu jāveic tie darbi, ar kuriem gribam celt un vairot lietas mūsu materiālajā pasaulē. „Ko tad darīt „pūcēm”, kam

viss labāk izdodas vēlā pēcpusdienā vai naktī?” izskan jautājums, uz kuru atbilde skan tā, ka ilga gulēšana no rīta, drīzāk ir rakstura iezīme, ko varētu apzīmēt ar vārdu „slinkums”. Savi ritmi ir jāveido katram pašam, un, saprotot to nozīmi, to var izdarīt ne tikai vieglāk, bet tas arī sagādā prieku. R.Šilings uz tāfeles uzskatāmi uzzīmē saules ceļu – gan redzamo, gan neredzamo – no lēkta līdz rietam, kā arī dienu un nakti, cilvēka dzīves ceļu uz zemes un aizsaule, vīrišķo un sievišķo pasauli. Izrādās, ka vīrišķā pasaule ir saules redzamā jeb materiālā daļa, tā tad vīrietim no dabas lemts rūpēties par ģimenes materiālo nodrošinājumu un strādāt dienā, bet, lai arī sievietes pasaule atrodas tumšajā, neredzamajā nakts pusē, Roberts daiļā dzimuma pārstāves nomierina, ka viņām lemts rūpēties par cilvēku garīgumu un tā ir sievietes stiprā puse.

Mūsu pasaule ir duāla, veidota pretmetu vienībā. Dzīve uz Zemes nav viegla, bet mūsu uzdevums šeit ir gūt pieredzi un mācīties.

Atskan jautājums: „Ko darīt tiem, kam darbs nakts maiņā?” Uz to atbilde, ka nevajag strādāt naktī, jo tā cilvēks grauj savu enerģiju, vajag rūpēties par sevi. „Jāsaprot principi, lai dzīvotu sakārtotā pasaulē un labi justos. Manuprāt, ļoti daudzas zināšanas nav sistematizētas, bet es pieeju visam ļoti sistematizēti un uzticoties savai

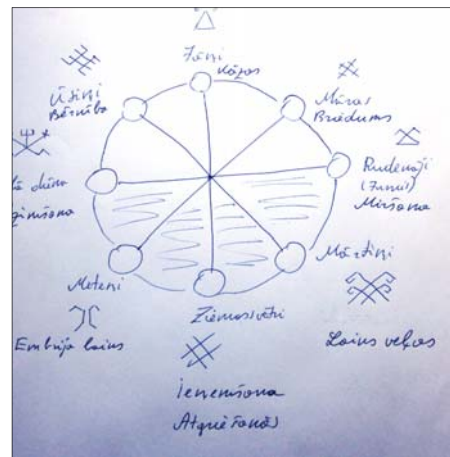
pieredzei,” atklāj R. Šilings.

Viņš skaidro, ka svarīgi ir iemācīties izprast lietas, ko neredzam. Un zīmes palīdz darīt arī to. Mēs kļūstam viedi, kad spējam izprast Dieva likumus, un dzīvot saskaņā ar tiem. Pasaules notikšanas likumi ir vieni un tie paši gan lielajā, gan mazajā mērogā. Ja izprotam Saules ritu, saprotam likumsakarības, ko tas parāda, varam piemērot tās attiecībā uz daudziem cikliem – diennakts, gads, mūžs... Cilvēka mūža ciklus redzam arī saules ritā – ieņemšana Ziemassvētkos, piedzimšana Lielajā dienā, kāzas Jāņos, briedums Māras, nāve Jumī... Bet nekas nebeidzas, caur veļu laiku Mārtiņos cilvēks atkal atgriežas šai saule un cikls turpinās, tāpat kā Saulītei.

Uz jautājumu, ko viņš ieteiktu izlasīt, ievirzes vadītājs rosina neticēt nevienam uz vārda, un par jebkuru gūto zināšanu patiesumu pārliecināties caur personīgo pieredzi. Šāda pieeja ļāvusi latviešu tautai izdzīvot cauri dažādiem laikiem, pārliecināts Roberts. Viņš atgādina, ka uzruna uz „jūs” nākusi no vāciešiem, bet latviešiem raksturīgi vienam otru uzrunāt uz „tu”, jo tā izlīdzinās enerģētiskais limenis un neviens nav pārāks par otru.

Vēl pirmajā sarunā Roberts paspēj pateikt, ka katram jāpilda savs dzīves uzdevums, kuru sasniedzam caur brīvu gribu un saskaņā ar katra paša izvēli.

Ilze Brinkmane

Saules rits.

MAIRA DŽEŅA FOTOSTĀSTI

„ZIEDIŅU” PIESKANDINA BĒBIŠI

Maira Dzeņa foto

Ieejot Neretas pirmsskolas izglītības iestādē „Ziediņš”, uzreiz dzirdamas dziesmu skaņas. Vienā no telpām ir pulcējušies nometnes jaunākie dalībnieki, lai kopā ar saviem vecākiem un ievirzes vadītājiem Reini un Dinu Cepliem (šodien gan

Dinu aizvietoja Aiva Zeidmane) jauki un saturīgi pavadītu laiku, ejot rotaļās un spēlējoties ar citiem mazajiem. Rēzija Baltalksne no Rēzeknes kopā ar savu māmiņu Anitu „Bēbišu skoliņu” apmeklēja jau trešo dienu. Anita stāsta, ka Rēzijai vislabāk patīk pūst burbuļus. Citu bērnu sabiedrība ir ļoti jauka, tomēr pārāk ilgi barā uzturēties Rēzijai nepatīk, meitenītei ir nepieciešams miers un klusums.

Arī Paula Kažoka „Bēbišu skolā” piedalās jau no pirmdienas. Viņas mamma Inga Kažoka stāsta: „Paula ir ļoti patstāvīgs bērns. Viņa it kā iesaistās rotaļās ar citiem, mēģina darboties, bet tomēr vairāk ir pati par sevi. Viņai patīk dejot, rotaļāties ar korpēm, bet vistuvākās rotaļas ir tās, kurās ir iesaistīta dziedāšana. Meitenītei pašlaik ir gads un divi mēneši, viņa jau saka dažus vārdiņus, piemēram, mamma un „Čau!”, tomēr pārsvarā viņa vēl runā savā valodā. Šīs nodarbības ir ļoti vērtīgas, jo katrā no tām bērniem kaut ko māca, attīsta kādu no maņām.”

Mazais Otis, kuram pavisam nesen palika divi gadiņi, šeit ir ieradies kopā

ar savu vecmāmiņu Ingrīdu Leimani. Viņa stāsta, ka puikam ik dienas apkārt skan veselas trīs valodas – angļu, zviedru un latviešu –, jo Ota tētis ir angļis, bet ģimene dzīvo Zviedrijā. Gan Otis, gan viņa omīte nometnē ir pirmoreiz: „Mums šeit ļoti patīk. „Bēbišu skoliņā” Otis piedalās otro dienu un ir jau pieradis, šodien ir ļoti smaidīgs un iejuties citu sabiedrībā. Uzmanība gan ir ļoti īsa, tādēļ ir labi, ka ik pēc brīža rotaļas mainās,” saka Ingrīda.

Vērot „Bēbišu skoliņas” nodarbību ir atnākusi Zinaīda Dardece, viena no Neretas pirmsskolas izglītības iestādes „Ziediņš” audzinātājām. Nākamgad bērnudārzā būs daudz mazu bērniņu, tādēļ Zinaīdai šī ir lieliska iespēja smelties idejas. „Katrs no bērniem ir citādāks. Vienam patīk spēlēties vienatnē, citam lielākā pulciņā, vienam patīk lēnas un mierīgas rotaļas, citam dejas, savukārt mūzikas instrumenti patīk visiem. Ar katru dienu bērni paliek arvien drošāki, un, ja sākumā tie bija ļoti kautrīgi, tad beigās viņi, iespējams, jau būs tik droši, ka nāks pie visiem un samīļos,” savos novērojumos dalās Zinaīda.

Zane Bukša

KĀ SALS KIŠKIS NENOSALDĒJA

Vakara pasaciņas galvenais varonis Neretas 3x3 nometnē ir zaķis. Katru vakaru Leļļu teātra aktieri Dace Vītola un Edgars Kaufelds bērnus pārsteidz ar stāstiem par zaķa veiklību, gudrību, izturību un citām tikai zaķim raksturīgām īpašībām. Pirmajā vakarā zaķis skrējās ar ezi, otrajā – iejutās mednieka lomā, bet trešajā – uzveica salu. Zaķa Kiškas (kiškis lietuviešu valodā ir zaķis) izturību vēlējās pārbaudīt sals. Dace un Edgars kopā ar bērniem noskaidroja, ka sals var nosaldēt vaigus, de-

gungalu, pirkstus, kājas. Taču Kiškis iespīdējās un salam negribēja padoties. Bērni iejutās ziemēlvēja lomā, pūšot cik nu katram spēka, bet Zaķis tik

Zanes Bukšas foto

draiskulīgi uzsauca salam: „Kungam silti, kungam karsti”. Bērni pūta tā un šitā, bet zaķis sarāvies čokurā varonīgi atbildēja „Kungam silti, kungam karsti”. Krietni nopūlējušies ar pūtieniem, bērni atmeta cerības, ka sals varētu nosaldēt zaķi, kura lomā iejutās Edgars. Pirms miedziņa viņi vēl naski sasildījās miņājoties, palecoties, lai zinātu, ka salā nedrīkst stāvēt uz vietas, bet ir jākustas, lai neapsaldētu rokas, kājas, degungalus. Arī pārējos vakaros aktieri sola stāstīt asprātīgus stāstus par zaķiem.

Daiga Kļanska

VEIKLĀKAIS STARP ZAGĻIEM – EDMUNDS

Danči Ilgas un Andra vadībā sit augstu vilni. Dejo jauni, veci, gari, īsi un izturīgākie paliek līdz dejai „Zaglis”.

Ar Līgu Reiteri jeb viedo Zāļu sievu noslēdzošo deju vērojam un viņa, redzot notiekošo, komentē, ka „jaunie gurķi” īsti nezina dejas būtību. „Ja arī „izkrit”, tad nav jāķer pirmā meitene, kas pagadās, bet var taču lūgt līdzī to, kura patīk vislabāk, lai kopīgi ietu pastaigāties vai parunāt. Draugi respektē viens otru un neņem viņa draudzeni. Jebkuru meiteni kā

Andra Tomašūna foto

īstam kavalierim būtu jāpavada līdz sēdvietai, nevis jāpamet pusceļā no dejas apļa. Tā nav spēle, bet īstas sacensības par meiteņu sirdīm,” skaidro Līga.

Viņa sašutusi, kad pamana iedzērušus vietējos puisius. Atliek

piekrist, ka meitenēm nav patīkami ar viņiem dejot, kas īsti neturas uz kājām un šķiet pat bravūrīgi. „Uzrakstiet avīzē, ka alu dzer nīkšanas vietā, bet deju placī alu nedzer!” Tā arī darām.

Pēc sīvas sacensības, veiklākais izrādās Edmunds Barkāns no Jelgavas. Viņš nav ar pliku roku ņemams, jo uzvaras laurus 3x3 saietos plūc ne pirmo reizi. Edmunds goda deju nodejo ar Ievu Bērziņu. Uz vaicājumu, kura deja patīk vislabāk, veiklais dancotājs atklāj, ka “Cūka driķos” un „Pankūkas”.

Redzēs, kas uzvarēs šovakar?

Ilze Brinkmane

APTAUJA PAR DANČIEM

Eliza Barkāne (Jelgava): Danči, protams, bija lieliski kā vienmēr. Dančos iesaistos jau apmēram 10 gadus, tādēļ visiem, kuri tajos nav bijuši, iesaku aiziet un apskatīties, jo nīkšana patiesībā ir daudz jautrāka un interesantāka kā varētu likties. Prieks, ka vakar mēs ar Pēteri dejojām „Dirižabli”, deju, kuru nebijām dejojusi trīs gadus, noteikti dejošu arī nākamajos vakaros un aicinu iesaistīties citus.

Juris Jēkabs Tomašūns (Jelgava): Vakardiena bija ļoti interesanta, es pamēģināju kaut ko nebijušu, tas ir, apvienot dančus ar nīkšanu un kaut ko tādu es darīju pirmoreiz, jo man agrāk tā nīkšana negāja pie sirds, bet šogad pēc Dziesmu svētkiem es esmu sapratis, ka man ļoti patīk dziedāt. Un es tā pārmijus skrēju ārā padziedāt un iekšā padejot. Palīdzēju arī citus ielikt dejās, domāju, ka mūsu pulks ar laiku tikai augs un es domāju, ka nīkšanai briesmas nedraud, tā būs vienmēr – atradīs vietu, atradīs alu. Ceru, ka turpmākajos vakaros mēs sagaidīsim meiteņu „zagļi”, jo tā ir ļoti interesanta štelle.

Pēteris Reiters (Ventspils): Vakars bija vieni no pēdējā laika labākajiem

dančiem, tādēļ, ka Ilgu Reiznieci mūsdienās nemaz nevar tik bieži satikt, tādēļ tā ir ekskluzīva iespēja dancot tik „lielas personas” pavadijumā. Mana mīļākā deja ir dirižablis. Katrs vakars atšķiras viens no otra, jo katrā vakarā var satikt jaunus cilvēkus. Šajā nometnē ļoti pārsteidzoši ir tas, ka jau pirmajā danču vakarā bija sanākusi liela daļa no vietējiem, tas priecē. Ja kājas ļaus, tad turpināšu piedalīties arī nākamajos dančos.”

Silva Liepa (Salaspils): „Danči ir lieta, ko es daru jau daudzus gadus un tas ir gandrīz ikvakara rituāls, izkustēšanās un labi pavadīts laiks kopā ar citiem jauniešiem un ne tikai ar jauniešiem, bet arī ar bērniem un pieaugušajiem. Tā ir arī iespēja labāk iepazīties ar nometnes dalībniekiem, jo tad, kad tu dejo, tev ir arī iespēja aprunāties, turklāt, ir dejas, kurās mainās ar pāriem un tā var iepazīties ar vēl vairāk cilvēkiem. Grūti pateikt, kurš ir mans mīļākais dancis. Tas varētu būt „Skroderis”, varētu būt arī „Lambetvoks”, „Zaglim” arī nav ne vainas, vispār es nezinu, tie visi ir ļoti skaisti.”

Eduards Krūmiņš (Rīga): „Par dančiem runājot, man pat trūkst vārdu, bija ļoti labi, žēl tikai, ka nebija tik grandioza fināla kā pirmdien,

tik labs „Zaglis” sen nebija gadījies un danči, protams, I.Reiznieces un A.Davidona vadībā nemaz nevar būt „švaki”. Viņi ir vienkārši lieliski. Man kā jauniešiem danči ir viena no nometnes būtiskākajām sastāvdaļām. Ir ļoti grūti izvēlēties vienu mīļāko danci, viens no tādiem man savulaik bija „Saimniekdēli”, bet viņš skan reti, kāpēc – nezinu.”

Zane Bukša

Andra Tomašūna foto

KO NU, ANDRIEV, DZĒRAJAM DZĒRĀJA VALODA. (3)

SILIŅŠ NERETĀ

Labas dienas!

Atļaujiet man ar jums dalīties manos piedzīvojumos pirti un pirtīzās.

Svētdiena. (Jā, jā, es zinu, ka šodien ir trešdiena!) Man pie reģistrācijas noprasa, vai es gribot pierakstīties uz pirti? Pirti!? Nē, paldies, kad mana dvēselīte grib ar dieviņu runāties, es eju uz baznīcu. Bērnībā es gāju uz pirti katru otro sestdienu, vispirms kopā ar daiļo dzimumu, bet tad mani kas sakustējās, un es tiku deportēts. Turpmākās gaitas man bija kopā ar vīriešiem.

Kāpēc tāds ievads?

Proti, Kocēnu noietnē es saņēmu ielūgumu no Krūmiņmātes (grāmatas "Pirts rituāla garīgie aspekti" autore) uz viņas sarūpēto pirti atpūtas bāzē "Rāceņi", Vaidavas ezera krastā. Ko es nezināju, ka uz tām pašām pirtīzām bija ielūgti arī trīs sievišķi – mana tagadējā šefiene Daiga Kļanska, Kandavēzes redaktore Rasma Zvejniece un mākslas amatniece zābacībā Purciems. Rāceņos sievieši, ne vārda neteikuši, uz ilgu laiku pazuda, atstādami mani ezermalā uz beņķīša. Pēc pusstundas es viņas atradu pinot pušķus, kas izskatījās pēc tādiem, ko nes uz kapsētu, jo zaru starpā bija redzami arī ziedi.

Es paskatos pa logu saieta zālē, un ko es redzu? Stikla trauciņos aizdedzinātas ploškas! Nu tā kā bērū namā. Tai brīdī es sapratu, ka mani gaida kas vairāk nekā nepatīkšanas. Kāpēc es biju ielūgts? Tie sievišķi grib mani nomaitāt!!! Mēģināju atcerēties, vai Ineses Krūmiņas grāmatā nav kas par cilvēka upurēšanu, lai nodzītu kārpas, vai ko citu. Tur cita starpā bija rakstīts, ka cilvēki jau kopš seniem laikiem gājuši pirti reliģisku, dziedniecisku, tīrības, atpūtas motīvu vadīti. Reliģiskais aspekts? Vienīgais reliģiskais aspekts, ko es atceros no jaunības pirtīzām, bija mammas izsauciens: "Dievs, kur tu esi netīrs!"

Beidzot bija klāt brīdis, kad mēs sēdējām uz dažādiem lāvas limeņiem kādu nu katru no mums Dievs bija radījis: četras bedovij sievas (ceturta bija Rāceņu īpašniece) un mans mazumiņš. Un visas plikas! Es pavisam, šis gan tikai līdz pusei. Es nebiju pirti bijis kopā ar sieviešiem 72 gadus. Arī toreiz es jutos kā sniegpārslīņa zem lāstekām.

Šoreiz manī nekas nesakustējās. Es tikko varēju paelpot! Elle, kur ir tavs dzelonis! Man uzmet uz galvas slapju lapu pušķi, kas izrādās nav vis kapu vainags, bet pirts slota.

Bija kādas četras sesijas – vispirms jāperās pašiem, tad Inese zieķē uz mūsu miesām kādu smāki, kurā ir sāls un vēl kas cits. Masē priekšpusi, masē pēcpusi – lej ar zupas kausu uz karstiem akmeņiem ūdeni – vienreiz, divreiz, trīsreiz – oi johaidi! Tvaika mutulis! Es smoku nost! Ak, nevari paelpot? Uzmet man uz gal-

vas divas slapjas pirtsslotas. Vai tā esot labāk? Par purna tiesu!

Visbeidzot Inese sāk mani klapēt ar pirts-slotu ne pa jokam. Valša takti, passo doble takti, tad nekādā takti – žvakt, žvakt! Skaita ko pie sevis, skaita ko skaļi, garīgam aspektam atkal trīs kausi ūdens uz karstiem akmeņiem. Sviššš! Sviššš! Sviššš! El morte! Mana dzīves dziņa bija tomēr tik stipra, ka es dzīvs

izstreipuļoju ārā.

Es Kocēnu Atālā pēc tam rakstiju:

"Zinat ko? Es mēdzu jokoties, ka ellē ir siltāks un labāka kompānija. Ne vairs! Dodiet man baltu naktskreklu, harfu vienā, debesmannā bļodu otrā rokā un es bez kurnēšanas sēdēšu uz balta mākonīša līdz Pastara tiesai. Zvēru!"

Tā, nesakiet, ka neesat brīdināti.

Ticiet vai nē, bet Pēteris Reiters stāsta, ka pie viņa pieskrējis kāds meitietis un prasījis, lai viņš izdomā kādu "foršu atrakciju." Atrakciju? Kādu atrakciju? Nu viņa gribot tikt pie pēcnācēja un meklējot palīdzīgu roku.

Šis rindiņas lasot, lūdzu neskrīniet tūlīt pie Līgas un neapsvieciēt viņu vecmāmiņas lomā.

Lūznavas Svilpaunieķā es atradu dažus vērtīgus padomus mūsu jaunajai audzei.

Es esmu mācījies, ka runājot ar jauno paaudzi nedrīkst lietot vārdu "aizliegts", jo tas momentā saceļ gaisā spuras. Jāsaka: "Nav atļauts".

Mīlie vasaraudži! Ir lietas, kas vienam otram no jums nav zināmas. Piemēram, ka valsts himnas laikā ir jāceļas kājās un jāstāv bez ļodzīšanās. Ja jums ir galvā cepure, tad tā ir jāņem nost. Tas neattiecas uz sieviešu galvas segām. Jā, es pilnīgi piekritu, ka tā ir diskriminācija. Ejiet un sūdzieties pie "Par cilvēktiesībām vienotā Latvijā".

Jums ir jāpievienojas kādai ievirzei. Dančošana pa naktīm nepieder pie ievirzēm. Tā ir novirze.

Jums nebūs dzert neko stiprāku par tēju, limonādi vai kafiju. Arī ūdenim nav vajadzīga speciāla atļauja. No 18 gadiem nīkšanā drīkst paterēt alu homeopātiskos daudzumos. Ja kāds izmaksā, tad mazliet vairāk.

Jums nebūs kauties, lamāties vai pielietot fizisku vardarbību, izņemot basketbola finālspele (ja tāda ir uz menu), un arī tikai tad, ja pretinieki ir ārpusnometnes ļaudis.

Uldis

Siliņš Neretā (2)

NOKLAUSĪTAS SARUNAS

Ekskursijas laikā uz „Riekstiņiem” gide Ilze Līduma visus uzrunā un saka: „Tagad sadalieties divās daļās, viena daļa dosies uz muzeju, bet otra – uz mežu.” Mazais Mārtiņš jautā: „Bet kā jādalās – šķērseniski vai gareniski?”

„Ja Bermonta trīsstūrī pazūd cilvēki, tad Siliņa trīsstūros pazūd trīsstūri.” (Atsaucoties uz Siliņa rakstu

Pēc siera degustācijas Rokišķu muiža Roberts vecmammai Annai teica tā: „Tie lietuvieši tā bija centušies ar sieriem, bet mums vislabāk garšoja baltmaize ar ievārijumu.”

Anda Ābele meitai Paulai ieteikusi katru reizi mainīt vietu pie ēdamgaldā un izbaudīt sarunas ar cilvēkiem. Kad mamma meitai jautājusi vai viņa ir izbaudījusi, meita atbildējusi: „Jā, es

izbaudu ēdienu”.

Pēc svētdienas vakara pasaciņas par zaķi un ezi, kāds puika, kura tētīm kopš bērnības ir iesauka Ezis, mammai teicis: „Es zinu, kad vārdadienu svin Līgas, Jāņi, bet kad to svin Eži. Mamma nav apjukusi par tādu jautājumu un atbildējusi, ka Ezim vārda diena būs 29. jūlijā, jo tēta īstais vārds ir Edmunds.”